

съгражда, съхранява и транслира към последващите поколения една силна чувствителност към настоящето, през призмата на което да се оценява всичко в живота и света. **За циганите настоящето е и минало, и бъдеще.** То вплита в себе си трите измерения на времето, съдържа пълнежа и богатството на живота, поради което трябва на всяка цена да се покори и използва максимално.

В този смисъл душевността на ромите е като че ли пропита от една хипертрофирана жажда за вникване в тъканта на актуалното и протичащото. Жажда, в утоляването на която, те жертват и поуки от миналото, и “шоколадените” представи за идното. За ромите като че ли винаги е било валидно правилото: животът не е прав и широк друм, всеки миг съдба може да изиграе някаква шега, бъдещето е толкова смътно, колкото е непрогледно и миналото. Затова и ромите винаги са готови за изненади. Очаквайки изненадите, игрите на живота, те обаче се възползват и от случая, вземат всичко което може да се вземе сега, в момента. Ромите не просто се докосват до шанса, а се възползват от него, обладават онова в него, което им се предоставя, защото те знаят повече от всички други какво ги очаква занапред.

Така историческата памет на циганите се “разтваря” и като че ли изчезва в “капката” на настоящето, и наличния миг. Именно в тази “капка”, в наличния миг ромите съзират и миналото си, и хоризонтите на своето бъдеще. Тъкмо и затова те се стремят за използват максимално тази животворна “капка”, този реален миг. В много отношения тъкмо тази оценка на “капката” живот, на наличния миг и стремежът те да се овладеят и използват пълно представляват есенцията на житейската философия на ромите, жизнената нишка в тяхното мислене и поведение, изтъкана във вековете с кръвта и униженията, с надеждите и мечтите, с болките и възжеланията на циганите. Тази “философия”, макар и с някои акценти, присъства значимо и в жизнената ориентация и проява на съвременните цигани у нас. И тя следва да бъде отчитана при изследването и оценяването на душевния свят на ромите, на техния начин и стил на живот.

Погледнато формално, само от мащабите на историческото време, “житейската философия” на циганите сякаш